

יד לטומאת נבלה ולטומאת אוכלים מטומאת כלים.

ואי לכתוב רחמנא בנבלה, וליתו הנך מינה. איכא למיפרך:

מה לנבלה, שכן מטמאה אדם, ומטמאה במשא, וטומאה יוצאה מגופה. שהנבלה היא "אב הטומאה", ולכן היא מטמאת אדם, ומטמאת אף במשא, וכן היא עצמה גוף הטומאה, ולא קיבלה את טומאתה מאחרים, תאמר בתנור וזרעים שאינם יכולים להיות אב הטומאה, ואין בהם כל החומרות האלו, ואם כן אי אפשר ללמוד דין יד לטומאת אוכלים ולטומאת כלים מטומאת נבלה.

ומאחר וכל הפסוקים שמרבים מהם דין יד נצרכים לגופם, שוב אין לנו מקור לומר שהיד מועיל גם להכניס את הטומאה!?

ומתרצינן: אמנם חדא מחדא לא אתיא כדאמרינן, אבל תיתי חדא מתרתיה. דלכתוב רחמנא ידות רק בשני טומאות מתוך השלשה, והשלישי ילמד מהם לענין להוציא את הטומאה. ועל כרחק השלישי נכתב כדי ללמד שהוא גם מכניס את הטומאה.

ואכתי מקשינן: הי תיתי? איזה מהם לא תכתוב התורה ונלמד אותו מהשנים?

לא לכתוב רחמנא בזרעים, ותיתי מהנך. איכא למפרך: מה להנך, שכן מטמאין שלא בהכשר, שהנבלה והתנור אינם צריכים הכשר כדי לקבל טומאה או לטמאות

מוקמינן חד בהוצאה וחד בהכנסה. ומכאן ילפינן שיד מכניס ומוציא, ושומר אתי בקל וחומר, וכי כתביה רחמנא לריבוי בשומר כדי לצרף הוא דכתיב.

ואכתי הוינן בה: ואימא כולהו קראי דידות אתי להוציא ולא להכניס? וכי תימא למה לי תרי קראי, גם לטומאת אוכלים וגם לטומאת כלים, [ועל כרחק חד מינייהו אתי ללמד להכניס] — הי מינייהו מיתר?

דאי תימא לכתוב רחמנא ידות בזרעים, והיינו, בטומאת אוכלין [וכי יותן מים על זרע] וליתו הנך, טומאת נבלה וטומאת כלים מינייהו⁽¹²⁾. איכא למיפרך:

מה לזרעים, שכן טומאתם מרובה. כי הם מקבלים טומאה אפילו מולד הטומאה, תאמר בכלים שאינן מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה. וכן חמורה טומאת אוכלין מנבלה כמו ששינו במשנתנו, שריבה טומאת אוכלין מטומאת נבלות, ואם כן אי אפשר ללמוד דין יד לטומאת כלים ולטומאת נבלה מטומאת אוכלים, והדין יד שנאמר בהם אינו מיותר.

ואי לכתוב רחמנא בתנור, וליתו הנך מינה, איכא למיפרך:

מה לתנור, שכן מטמא אוכלין מאוירו! שהאוכל שנכנס לתוך חללו נטמא אפילו לא נגע בתנור, תאמר בנבלה ובזרעים שאינם מטמאים אחרים אלא אם הם נגעו בנבלה ובזרעים עצמם, ואם כן אי אפשר ללמוד דין

צריך לומר כן, שהרי אפשר ללמוד את כולם בקל וחומר מאותם הפירות המובאות בגמרא, ובכל אחד יש חומרא שאין בחבירו.

12. פירש רש"י, שקושית הגמרא ליתו מינייהו היינו בבנין אב, שכשם שיש דין יד באחד מהם כך יש דין יד בכלם. אך המהרש"א כתב, שאין